מהדורה למורה – בת רבי עקיבא והנחש – דף תרגול (רגיל)

דף תרגול על המדרש "בת רבי עקיבא והנחש": הבנת העלילה, מבנה המדרש, פער מידע, אירוניה וסמל, והרעיון "וצדקה תציל ממות". מתאים אחרי קריאת המדרש באתר; התלמידים והתלמידות יכולים לעבוד בזוגות בחלק ב׳.

מסלול רגיל: הגרסה הרגילה: כל הפריטים. מומלץ 30–40 דקות, אפשר לחלק לשני שיעורים.

מפתח תשובות

#	שאלה	תשובה / כיוון
1	מי ניבא את מות הבת?	ב – הכלדאים – חוזים בכוכבים
2	במה הרגה הבת את הנחש?	ג – בסיכת הראש שלה
3	למה איש לא שמע את העני שדפק בפתח?	ב – כי כולם היו טרודים בסעודה
4	איזה רעיון בא המדרש להוכיח?	א – אין מזל לישראל – מעשים טובים יכולים לשנות את הגזרה
5	רבי עקיבא סיפר לבתו על הנבואה כבר לפני החתונה.	לא נכון – רבי עקיבא דאג מאוד, אך לא סיפר לה.
6	הבת נתנה לעני את מנת האוכל שקיבלה בסעודה.	נכון
7	הבת ידעה שנחש מסתתר בקיר כשתקעה בו את הסיכה.	לא נכון – היא לא ידעה – הסיכה ננעצה בעין הנחש בלי שידעה.
8	רבי עקיבא אמר לבתו: "____ עשית", ולימד את הפסוק "וצדקה תציל ממות".	מצוה
9	סדרו את שלבי המדרש לפי הסדר (1–5).	הסדר הנכון: ה → ב → ד → א → ג
10	התאימו בין הדמות לבין התכונה המתאימה לה.	1–ב, 2–ד, 3–ג, 4–א

#	שאלה	תשובה / כיוון
11	מיינו כל דוגמה לאמצעי שהיא מדגימה.	ניגוד: כולם טרודים בסעודה – והעני רעב בפתח, רק הבת שומעת – כל השאר אינם שומעים | אירוניה: דווקא ביום שנגזר בו המוות – המוות מתבטל | פער מידע: הבת אינה יודעת על הנבואה, והקוראים יודעים, האב דואג בשקט, והבת שמחה בחתונתה בלי לדעת | סמל: הנחש – הגורל הרע שבוטל בזכות מעשה טוב
12	מדוע לדעתכם הבת מספרת על מעשה החסד רק כשאביה שואל? איזו תכונה זה מלמד עליה?	היא צנועה – עשתה את המעשה בלי פרסום ולא ראתה בו דבר מיוחד. אפיון עקיף דרך מעשים ודיבור.
13	הסבירו את הפסוק "וצדקה תציל ממות" לפי רבי עקיבא, וקשרו אותו למה שקרה במדרש.	לפי רבי עקיבא הצדקה מצילה לא רק ממוות משונה אלא מן המוות עצמו. הבת נתנה צדקה לעני – ובאותו לילה ניצלה מן הנחש; מעשה טוב שינה את הגזרה.
14	מה תפקידו של פער המידע במדרש? איך הוא משפיע עלינו כקוראים?	הקוראים יודעים על הנבואה והבת לא – נוצר מתח ודאגה; אנחנו מחכים לראות אם הנבואה תתקיים, והפתרון מפתיע.
15	כתבו את המדרש מנקודת המבט של העני שעמד בפתח (7–9 שורות): מה ראה, מה הרגיש כשאיש לא שמע, ומה קרה כשהכלה יצאה אליו. שמרו על סגנון קצר ומרומז כמו במדרש.	קריטריונים: גוף ראשון של העני; פרטים נאמנים למדרש (סעודה, דפיקה בפתח, איש לא שומע, הכלה נותנת את מנתה); ביטוי רגשות (בדידות, רעב, הכרת טובה); סגנון מדרשי – משפטים קצרים, מעט תיאורים; לשון תקינה.

כרטיס יציאה – כיוון

1. הצדקה – המעשה הטוב שעשתה לעני. 2. את הגורל הרע שנגזר ובוטל בזכות מעשה טוב. 3. תשובה אישית על בחירה מול גורל, או על לראות את מי שאחרים אינם רואים.

לוודא

- המקור: התלמוד הבבלי, מסכת שבת קנו ע״ב – לפי הנוסח באתר.
- "מכבנתא" – סיכת ראש או סיכת בגד (יש פירושים שונים).

הדף מתאים לעמוד "בת רבי עקיבא והנחש – דף תרגול" באתר. יצרה: רוית ראש בן ישי

בת רבי עקיבא והנחש – דף תרגול – דף התלמיד/ה

מסלול: רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

חלק א' – הבנת המדרש

סמנו את התשובה הנכונה, קבעו נכון/לא נכון והשלימו.

1. מי ניבא את מות הבת?

א) רבי עקיבא ב) הכלדאים – חוזים בכוכבים ג) העני ד) החתן

2. במה הרגה הבת את הנחש?

א) במקל ב) באבן ג) בסיכת הראש שלה ד) בנר

3. למה איש לא שמע את העני שדפק בפתח?

א) כי כולם ישנו ב) כי כולם היו טרודים בסעודה ג) כי הדלת הייתה נעולה

ד) כי הוא לחש

4. איזה רעיון בא המדרש להוכיח?

א) אין מזל לישראל – מעשים טובים יכולים לשנות את הגזרה ב) הכוכבים תמיד צודקים

ג) אסור להתחתן ביום מסוים ד) צריך לפחד מנחשים

5. רבי עקיבא סיפר לבתו על הנבואה כבר לפני החתונה. ◯ **נכון** ◯ **לא נכון**

6. הבת נתנה לעני את מנת האוכל שקיבלה בסעודה. ◯ **נכון** ◯ **לא נכון**

7. הבת ידעה שנחש מסתתר בקיר כשתקעה בו את הסיכה. ◯ **נכון** ◯ **לא נכון**

8. רבי עקיבא אמר לבתו: "_____ עשית", ולימד את הפסוק "וצדקה תציל ממות".

חלק ב' – מבנה, דמויות ואמצעים

סדרו, התאימו ומיינו לפי ההוראה.

9. סדרו את שלבי המדרש לפי הסדר (1–5).

	שלב	מספר בסדר (1, 2, 3...)
א	בבוקר הנחש המת נגרר אחרי הסיכה, והבת מספרת לאביה על העני	

	שלב	מספר בסדר (1, 2, 3...)
ב	ביום החתונה הבת נותנת את מנתה לעני שבפתח	
ג	רבי עקיבא דורש: "וצדקה תציל ממות"	
ד	בלילה היא תוקעת את סיכתה בקיר – והסיכה ננעצת בעין הנחש	
ה	החוזים בכוכבים מנבאים שהבת תמות מנשיכת נחש ביום חתונתה	

10. התאימו בין הדמות לבין התכונה המתאימה לה.

#		האות שלי		התאמה
1	בת רבי עקיבא	____	א	נזקק ושקוף לרבים
2	רבי עקיבא	____	ב	רגישה לזולת וצנועה
3	הכלדאים	____	ג	בטוחים בעצמם – מייצגים גורל קבוע
4	העני	____	ד	אב דואג, מאופק ומחנך

11. מיינו כל דוגמה לאמצעי שהיא מדגימה.

מחסן מילים:

כולם טרודים בסעודה – והעני רעב בפתח

הנחש – הגורל הרע שבוטל בזכות מעשה טוב

האב דואג בשקט, והבת שמחה בחתונתה בלי לדעת

דווקא ביום שנגזר בו המוות – המוות מתבטל

הבת אינה יודעת על הנבואה, והקוראים יודעים

רק הבת שומעת – כל השאר אינם שומעים

ניגוד	אירוניה	פער מידע	סמל

12. מדוע לדעתכם הבת מספרת על מעשה החסד רק כשאביה שואל? איזו תכונה זה מלמד עליה?

חלק ג׳ – פרשנות וכתיבה

ענו במשפטים מלאים, ובססו את דבריכם בפרט מן המדרש.

13. הסבירו את הפסוק "וצדקה תציל ממות" לפי רבי עקיבא, וקשרו אותו למה שקרה במדרש.

14. מה תפקידו של פער המידע במדרש? איך הוא משפיע עלינו כקוראים?

15. כתבו את המדרש מנקודת המבט של העני שעמד בפתח (7–9 שורות): מה ראה, מה הרגיש כשאיש לא שמע, ומה קרה כשהכלה יצאה אליו. שמרו על סגנון קצר ומרומז כמו במדרש.

כרטיס יציאה

1. מה הציל את הבת לפי רבי עקיבא?

2. מה מסמל הנחש במדרש?

3. היום הבנתי ש...